

Resultaten Tuinvlindertelling 2008

RAPPORT

Natuur.studie

nummer 3

2009

Hanne Verheyen
Wouter Vanreusel

Vlinders hebben je nodig. En vice versa.

natuurpunt

Resultaten Tuinvlindertelling 2008

Concept en begeleiding:

natuurpunt Studie

Teksten en verwerking:

Hanne Verheyen en Wouter Vanreusel

Lay-out:

Pieter Van Dorsselaer

Nalezing:

Natuurpunt Studie en Vlinderwerkgroep

Met dank aan:

Christophe Diericx, Jenny Dedoncker, Jan Loos, Roland Deschaetzen, Marc Herremans en de vele andere collega's en vrijwilligers die meewerkten aan dit project

Foto's cover:

Diane Appels, Marc Herremans, Ortwin Hoffmann

In samenwerking met:

Met de steun van :

Electrabel
GDF SUEZ

Citeren:

Verheyen, H. & Vanreusel, W. 2009. Resultaten Tuinvlindertelling 2008. Rapport Natuurpunt Studie 2009/03.

Resultaten Tuinvlindertelling 2008

Inleiding

Natuurpunt organiseerde in 2008 voor de tweede keer een nationale Tuinvlindertelling. Op 2 en 3 augustus vond het Vlindertelweekend plaats, dat sinds 2007 jaarlijks wordt georganiseerd om een vinger aan de pols te houden van de toestand van onze meest algemene dagvlinders en ook van enkele nachtvlinders. Doorwinterde vlindertellers deden mee met de maandelijkse vlindertelling.

Naast het verzamelen van cijfers over onze vlinders, is het ook de bedoeling van deze actie om mensen in contact te brengen met de natuur om hen heen en het belang van een natuurvriendelijke inrichting van de tuin in de aandacht te brengen.

In dit rapport bespreken we de resultaten van de telling van 2008 en maken we de vergelijking met 2007. Voor het eerst bespreken we ook resultaten van de maandelijkse vlindertelling. Dit was mogelijk dankzij de inzet van Hanne Verheyen van de Katholieke Hogeschool Kempen, die haar eindwerk maakte over dit project.

Aan alle tellers: hartelijk bedankt voor jullie blijvende inspanningen om ons deze leuke én belangrijke informatie te blijven bezorgen!

Deel I:

Vlindertelweekend 2 & 3 augustus 2008

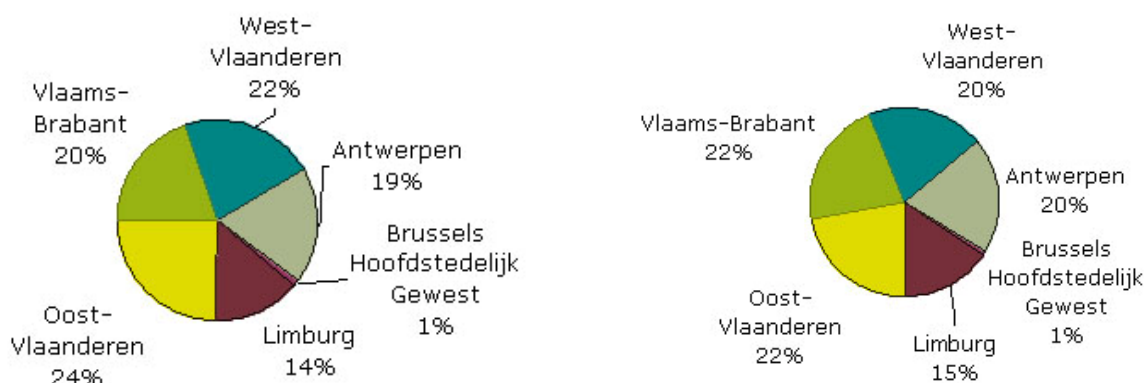
Aantal deelnemers

Ondanks de slechte weersomstandigheden tijdens het tweede vlindertelweekend konden we toch rekenen op 1022 enthousiaste deelnemers. Hoewel dit slechts de helft is van het aantal personen die aan het eerste vlindertelweekend hebben deelgenomen (nl. 2105), was dit voldoende om een goed zicht te krijgen op de toestand van onze dagvlinders. Slechts een goede 300 deelnemers leverden zowel in 2007 als in 2008 gegevens in.

Net zoals tijdens het telweekend in 2007 merken we een duidelijke ongelijke verdeling van de tellers over de provincies (Figuur 1). Limburg leverde beide jaren de minste deelnemers, ook wanneer gecorrigeerd werd met inwonersaantallen. Hoewel de meeste tellers dit jaar uit de provincie Antwerpen afkomstig waren, scoorden Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant toch het hoogst wanneer de inwonersaantallen in rekening werden gebracht (Figuur 2).

Figuur 1: Verdeling over de provincies van de deelnemers van telweekend 2007 (links) en telweekend 2008 (rechts).

Figuur 2: Verdeling van de deelnemers van respectievelijk telweekend 2007 en telweekend 2008 over de provincies, gecorrigeerd met de betreffende inwonersaantallen.

Voor de verdere statistieken worden Vlaams-Brabant en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest opgeteld.

Aandacht in de media

Ook dit jaar kreeg de actie heel wat media-aandacht. Er waren radio-interviews op Radio 1, Radio 2, Q-music en Radio Nostalgie en er was TV-belangstelling op VTM, RTV en TV Limburg.

Heel wat kranten berichtten uitgebreid over het weekend en over de achteruitgang van vlinders in het algemeen in de krant en/of op hun website, o.a. De Standaard, Het Nieuwsblad en De Morgen en de Zondag. In het tijdschrift Pascal, en in het magazine Energiek verschenen uitgebreide artikels.

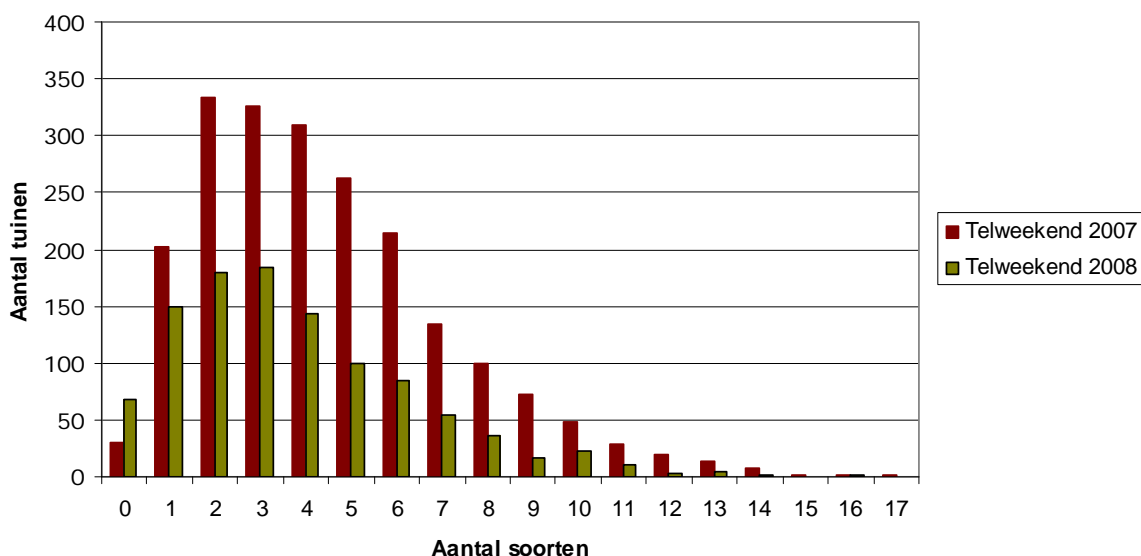
Ook op heel wat lokale websites van Natuurpunt-afdelingen en Gemeenten werd het telweekend aangekondigd.

Aantal vlinders en aantal soorten

In totaal werden er 7598 vlinders geteld. Dit is slechts 2/5 van het aantal vlinders dat tijdens het telweekend van 2007 werd gemeld (nl. 19089). Het relatief lage deelnemersaantal t.o.v. vorig jaar maar zeker ook de slechte weersomstandigheden zijn hiervan de oorzaak. Vlinders zijn namelijk thermofiele dieren en zijn minder actief in koudere omstandigheden.

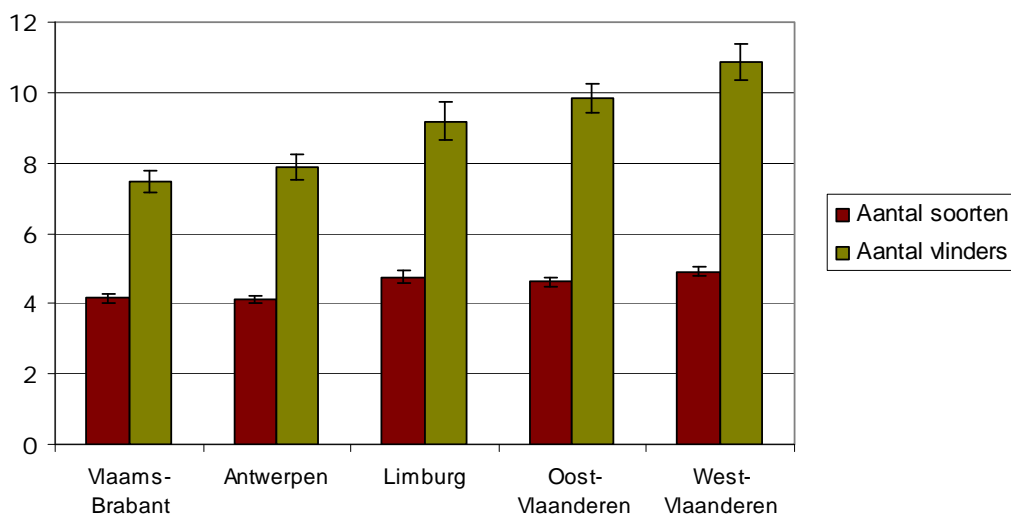
Vooraleer dieper in te gaan op de bevindingen per soort, bekijken we de verdeling van het aantal vlinders en vlindersoorten in het algemeen. Omdat absolute aantallen weinig zeggen, werd het aantal en aandeel tuinen bekeken waar vlinders werden gemeld.

Wanneer we de verdeling van het aantal soorten per tuin bekijken (Figuur 3), stellen we een gelijkaardige trend vast als tijdens het telweekend van 2007: ook hier zien we veel tuinen met 1 tot 6 vlindersoorten en slechts een beperkt aantal tuinen met meer dan 6 vlindersoorten. Een groot verschil doet zich echter voor in het aantal tuinen waarin geen enkele vlinder werd waargenomen. Tijdens het telweekend van 2007 werden 30 tuinen gemeld met 0 vlindersoorten (d.i. 1,42% van het totaal aantal tuinen), terwijl dit aantal tijdens het telweekend van 2008 opliep tot 68 tuinen (d.i. maar liefst 6,45% van het totaal aantal tuinen). Dit hogere percentage was waarschijnlijk deels te wijten aan het effectief lage aantal vlinders, maar ook deels het gevolg van een oproep aan de deelnemers om ook een formulier in te dienen wanneer geen enkele vlinder in de tuin kon worden aangetroffen.

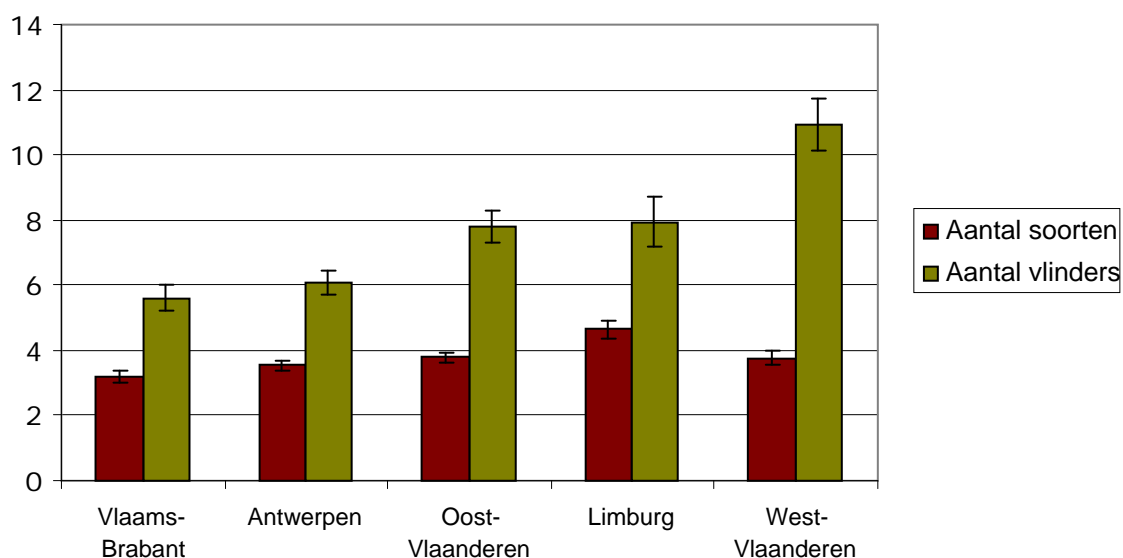

Figuur 3: Verdeling van het aantal tuinen in functie van het aantal waargenomen vlindersoorten.

Wanneer we het gemiddeld aantal vlinders en vlindersoorten per tuin over de verschillende provincies (Figuur 4) bestuderen, merken we net als vorig jaar een beperkt verschil in aantal soorten. Het aantal vlinders schommelt echter wel sterk, met opnieuw een maximum in West-Vlaanderen. In Vlaams-Brabant kwamen beide jaren de minste soorten per tuin voor. Uit Figuur 4 kunnen we aflezen dat zowel het aantal soorten als het aantal vlinders die werden waargenomen tijdens het telweekend van 2008 over de hele lijn lager liggen dan in 2007. Dit moeten we echter met de nodige voorzichtigheid interpreteren. Zoals eerder gezegd ligt het aantal tuinen waarin 0 soorten werden geteld beduidend hoger in 2008 dan in 2007. Wanneer we voor beide jaren deze tuinen buiten beschouwing laten, merken we dat de verschillen in aantal vlinders en vlindersoorten tussen beide jaren veel kleiner zijn dan op de figuur: over alle tuinen heen werden gemiddeld 7,2 vlinders van 3,7 soorten waargenomen. In 2007 was dit respectievelijk 9,1 en 4,5. Wanneer we in beide jaren enkel de tuinen in beschouwing nemen waarin minstens 1 vlinder werd gezien, ligt het gemiddelde nu op 7,7 vlinders van 3,9 soorten tegenover 9,2 vlinders van 4,6 soorten in 2007.

Figuur 4a: Telweekend 2007: Verdeling van het gemiddeld aantal vlinders en vlindersoorten per tuin over de verschillende provincies met aanduiding van de standaardfout.

Figuur 4b: Telweekend 2008: Verdeling van het gemiddeld aantal vlinders en vlindersoorten per tuin over de verschillende provincies met aanduiding van de standaardfout.

Evenals vorig jaar is er een Top-20 opgesteld van de meest getelde vlinders (Tabel 1). De trend die tijdens het telweekend van 2007 aanwezig was, werd grotendeels behouden. Omdat absolute aantallen weinig zeggen, gaan we op deze cijfers niet verder in.

1	Oranje zandoogje	1306
2	Klein koolwitje	1051
3	Bruin zandoogje	852
4	Atalanta	813
5	Bont zandoogje	720
6	Groot koolwitje	687
7	Gehakkelde aurelia	306
8	Dagpauwoog	292
9	Boomblauwtje	268
10	Gamma uiltje	194
11	Distelvlinder	158
12	Koninginnenpage	155
13	Citroenvlinder	135
14	Kleine vos	132
15	Landkaartje	120
16	Klein geaderd witje	116
17	Icarusblauwtje	114
18	Koelvinkje	79
19	Kleine vuurvlinder	54
20	Kolibrievlinder	46

Tabel 1: Top-20 van de meest getelde vlinders (gerangschikt van veel geteld naar weinig gezien).

Een meer realistische kijk op de stand van zaken wordt verkregen door het aandeel tuinen te bestuderen waarin elke soort is waargenomen (Figuur 5). Omdat niet alle soorten even makkelijk te determineren zijn, werden voor de analyses ook dit jaar het Klein koolwitje, Groot koolwitje en Klein

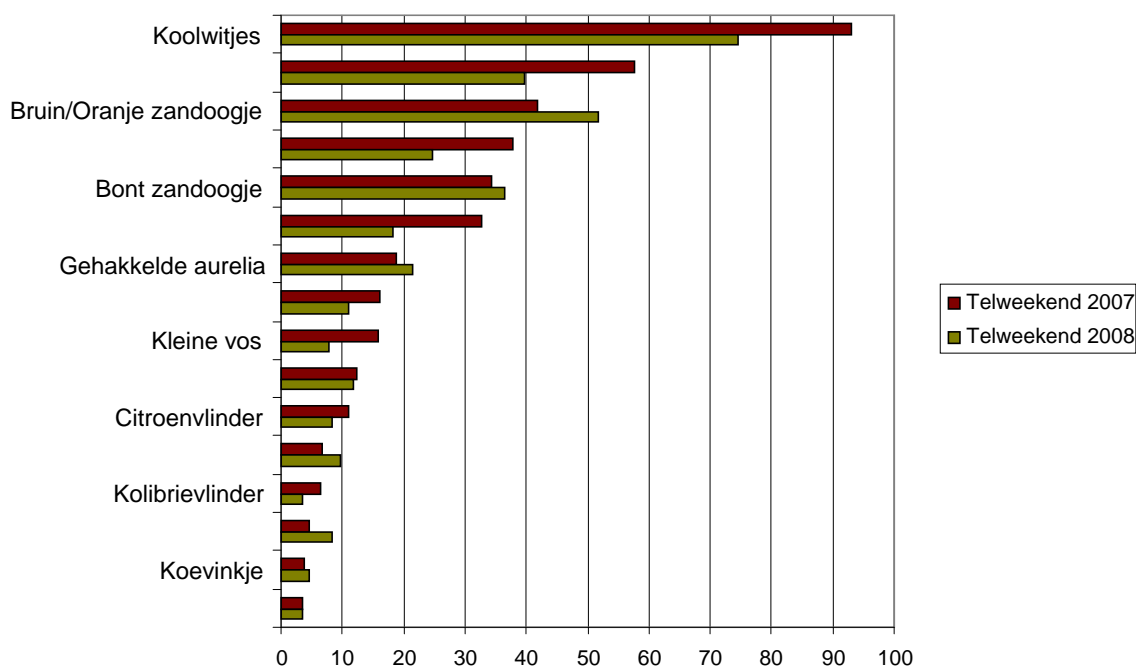
geaderd witje samengevoegd, Icarusblauwtje en Boomblauwtje samen beschouwd en het Oranje en Bruin zandoogje samen bekeken. Doordat de determinatie van deze soorten niet voor iedereen vlot verloopt, verwachten we schommelingen in het aandeel van de verschillende soorten over de jaren heen. Wanneer we de soorten apart bekijken, blijkt dat echter niet duidelijk uit de cijfers: zo is het relatieve aandeel van de verschillende soorten koolwitjes t.o.v. het telweekend 2007 ongeveer constant gebleven. Dit geldt zeker voor het Klein geaderd witje dat moeilijk te herkennen is in de vlucht. Het aandeel Kleine koolwitjes steeg licht (6%), terwijl dat van het Groot koolwitje licht gedaald is (7%). Ook het aandeel van het Icarusblauwtje en Boomblauwtje onder de blauwtjes bleef constant, evenals dat van het Oranje en Bruin zandoogje.

Vooraleer verder in te gaan op de bevindingen per soort aan de hand van figuur 5, is het belangrijk om te weten dat de aantallen van de betreffende soorten in 2008 in feite iets hoger liggen dan weergegeven op de figuur. Dit komt doordat het percentage tuinen waarin 0 soorten werden waargenomen in 2008 beduidend hoger lag dan in 2007.

Net zoals vorig jaar waren de koolwitjes het talrijkst vertegenwoordigd. Ze kwamen in 74% van het totaal aantal tuinen voor. Toch is dit een sterke afname t.o.v. 2007, toen ze maar liefst in 93% van het totaal aantal tuinen voorkwamen. Ook het aandeel tuinen waarin de Atalanta werd waargenomen is drastisch gedaald: 40% t.o.v. 58% vorig jaar. De algemeen bekende Dagpauwoog dook slechts op in 18% van de tuinen.

Toch kan dit niet uitsluitend aan het slechte weer liggen, want sommige soorten zijn ook in aantal toegenomen. De opvallendste stijging zien we bij het Bruin en het Oranje zandoogje. Van het Oranje zandoogje is geweten dat de vliegpiek rond 30 juli ligt en dat er een sterk negatief verband bestaat tussen deze vliegpiek en de temperatuur in de maanden maart, april en juli. Vooral een warme temperatuur in maart kan een vervroeging van de vliegpiek tot gevolg hebben (Beyers, W., 2008). In 2007 lag de gemiddelde temperatuur tijdens deze maand beduidend hoger dan de normale waarden (gegevens KMI), waardoor de vliegpiek van het Oranje zandoogje dat jaar iets vroeger lag, en het telweekend, in tegenstelling tot dit jaar, juist na deze piek plaatsvond.

Het Bont zandoogje, dat vorig jaar reeds opvallend talrijk aanwezig was in de Vlaamse tuinen, is opnieuw in aantal toegenomen. Dit is een van de weinige soorten die het de laatste jaren goed blijken te doen, waarschijnlijk door een groot aanpassingsvermogen aan een veranderend landschap en klimaat. De toename van deze soort blijkt nog steeds verder te gaan, ondanks het minder goede vlinderweer. Ook de Gehakkelde aurelia kende een lichte toename.

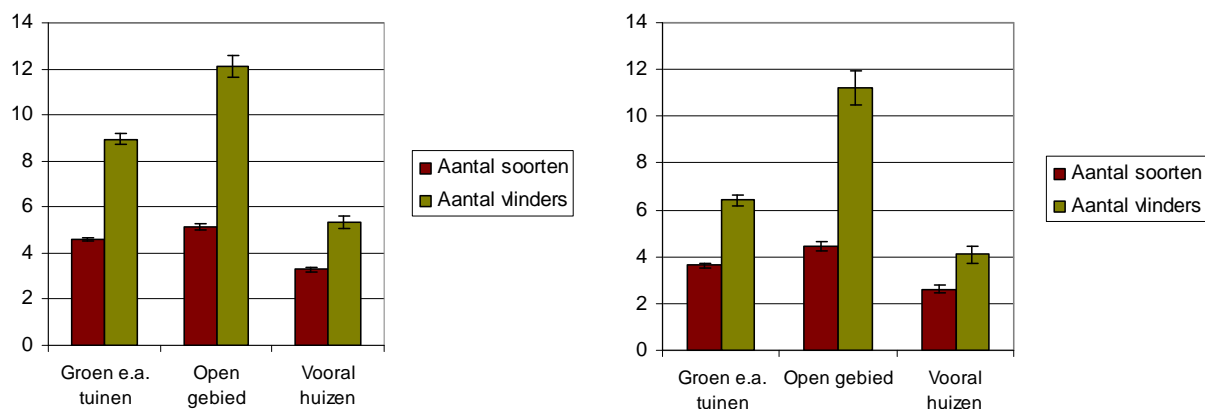

Figuur 5: Overzicht van het aandeel tuinen waarin elke soort werd waargenomen (in %), gerangschikt van hoog naar laag.

Effecten van omgeving, ligging, grootte en toestand tuin

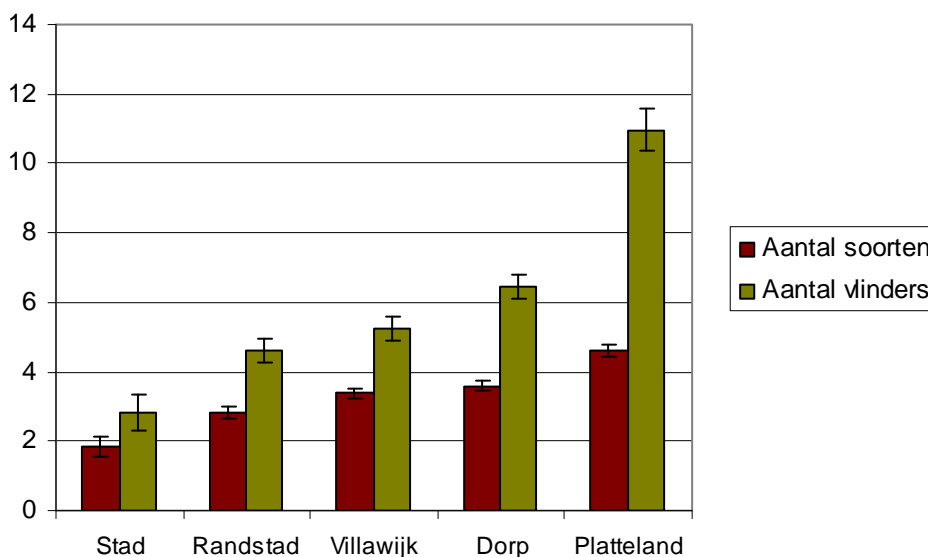
Omdat niet alleen de zeldzame maar ook de algemeen voorkomende vlinders sterk achteruitgaan, kan dit hoofdstuk een impuls geven aan de vlindervriendelijke maatregelen in zijn tuin toe te passen. In dit hoofdstuk wordt onder meer nagegaan welke tuinen het best scoren qua vlinderaantallen en welke maatregelen ervoor kunnen zorgen dat vlinders zich in de tuinen beter gaan thuis voelen.

De omgeving van de tuinen wordt als eerste onder de loep genomen (Figuur 6). Zowel tijdens het telweekend van 2007 als dat van 2008 zagen we dat het aantal soorten slechts een beperkte variatie vertoont. Het aantal vlinders varieert echter wel sterk en de meeste vlinders zijn terug te vinden in tuinen die in open gebied gelegen zijn.

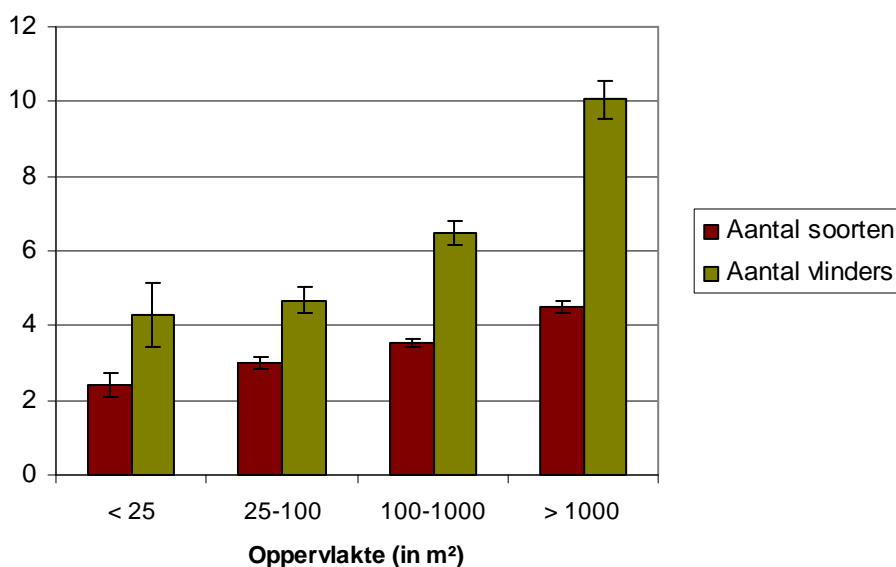
Figuur 6: Gemiddeld aantal vlinders en vlindersoorten per tuin in functie van de omgeving van de tuin van respectievelijk telweekend 2007 en telweekend 2008, met aanduiding van de standaardfout.

Figuur 6 wijst reeds op het feit dat er een afnemende vlinderrijkdom optreedt met toenemende graad van verstedelijking. Wanneer we het aantal soorten en vlinders bekijken in functie van de ligging van de tuin (Figuur 7) wordt deze vaststelling nog eens bevestigd. De grafiek vertoont dezelfde trend als deze van 2007 met uitzondering van het aantal vlinders in de villawijk dat dit jaar iets lager ligt t.o.v. het aantal vlinders in een dorpsomgeving.

Figuur 7: Gemiddeld aantal vlinders en gemiddeld aantal vlinderssoorten per tuin in functie van de ligging van de tuin, met aanduiding van de standaardfout

Evenals vorig jaar geven de statistieken aan dat in grote tuinen zowel meer individuen als vlindersoorten worden gezien (Figuur 8).

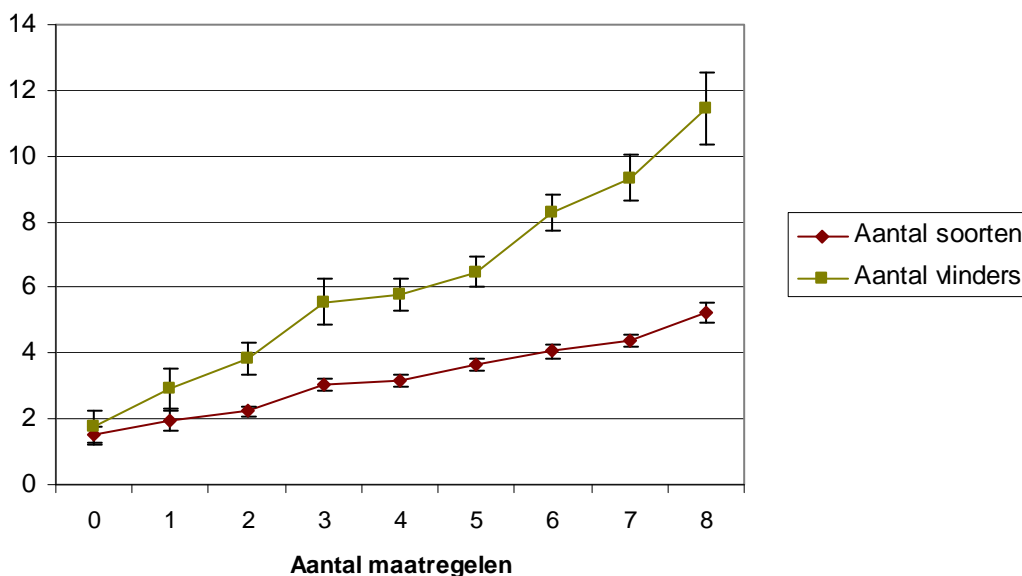

Figuur 8: Gemiddeld aantal vlinders en vlindersoorten per tuin in functie van de grootte van de tuin (in m²), met aanduiding van de standaardfout.

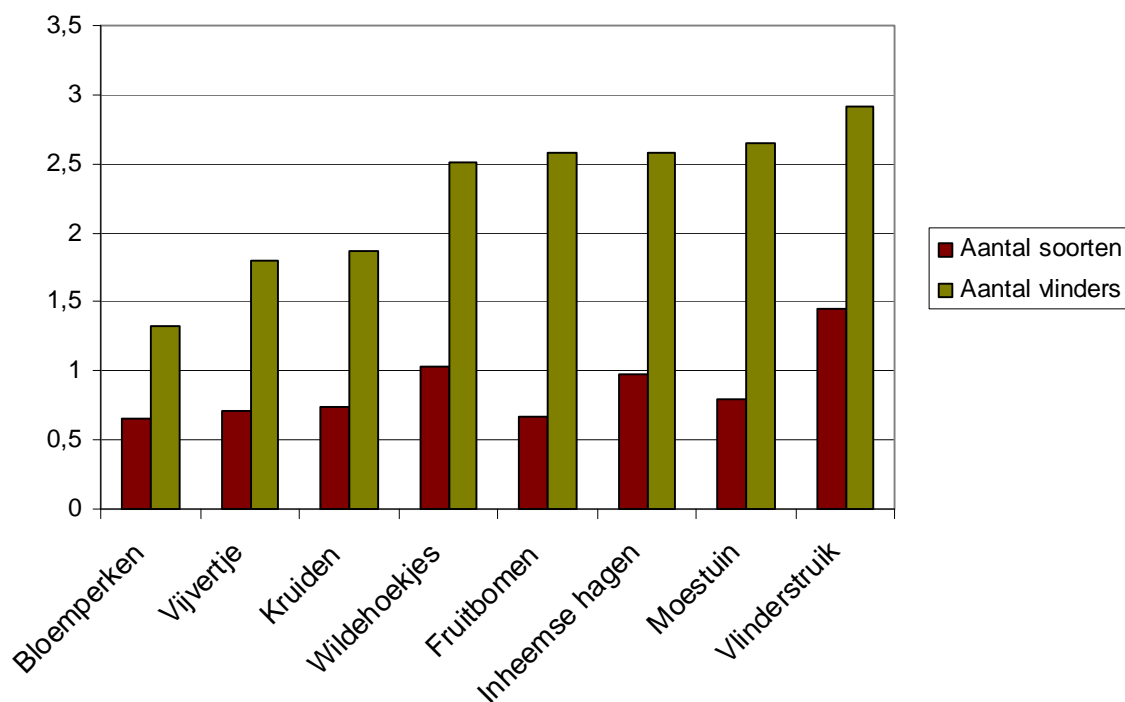
Het aantal aanwezige vlindervriendelijke maatregelen hangt natuurlijk samen met de grootte van de tuin: in grotere tuinen zijn meer maatregelen mogelijk. Het effect van het aantal maatregelen op aantallen vlinders en soorten wordt getoond in figuur 9. Diegenen die het verslag van vorig jaar goed bestudeerd hebben, zullen per maatregel telkens een verminderd effect opmerken t.o.v. vorig jaar. Dit kan te maken hebben met de slechte weersomstandigheden tijdens het telweekend van 2008 waardoor er sowieso minder soorten werden geteld en dus de invloed van alle maatregelen kleiner is.

Zoals verwacht vinden we meer vlinders en vlindersoorten terug in tuinen met meer maatregelen. Ook dit jaar weer trekt de vlinderstruik het meeste vlinders en vlindersoorten aan, maar ook alle andere maatregelen hebben een gunstig effect (Figuur 10). Het feit dat voor bijna elke maatregel meer mensen aangeven dat deze aanwezig is in hun tuin, is dan ook goed nieuws voor de vlinders (Figuur 11). Toch mogen we niet te vroeg juichen. We hebben in het begin van dit rapport immers vermeld dat 'slechts' 300 deelnemers zowel in 2007 als in 2008 gegevens inleverden. Een stijging van het aantal vlinderstruiken e.d. wijst dus niet per se op het feit dat mensen deze maatregelen recent hebben uitgevoerd maar kan te wijten zijn aan het feit dat de tuinen van de 'nieuwe' tellers 'toevallig' meer vlinderstruiken en andere elementen bevatten (al dan niet recent aangeplant).

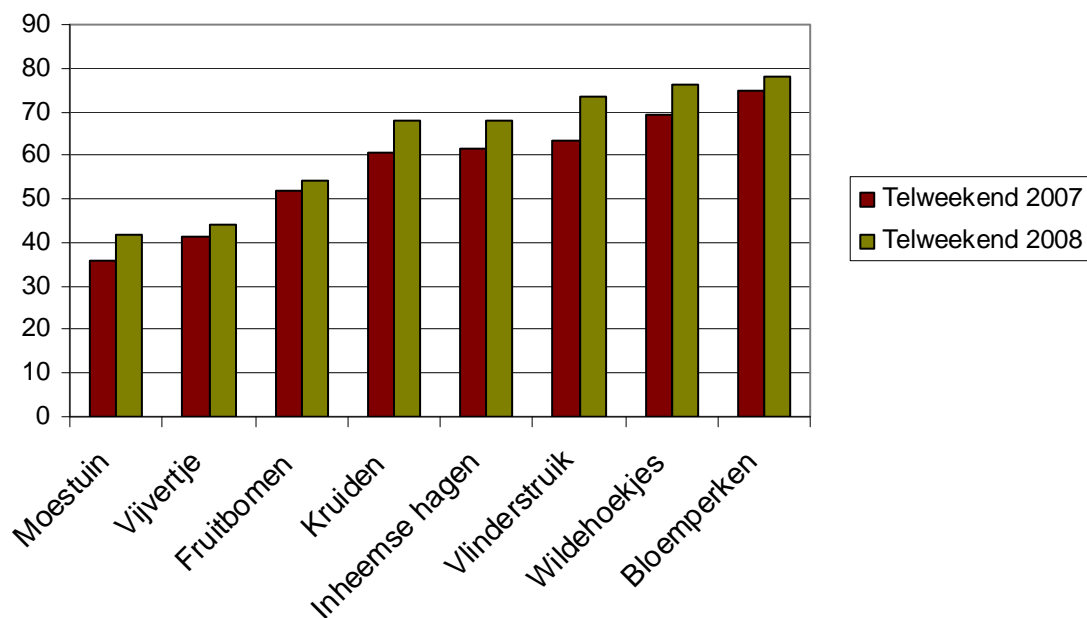
Wanneer we binnen een paar jaar zullen beschikken over langere tijdsreeksen, zullen we ook kunnen berekenen of veranderingen in tuininrichting ook meetbare effecten hebben op de aanwezige vlinders.

Figuur 9: Gemiddeld aantal vlinders en vlindersoorten per tuin in functie van het aantal vlindervriendelijke maatregelen, met aanduiding van de standaardfout.

Figuur 10: Gemiddeld aantal vlinders en vlindersoorten méér per tuin per vlindervriendelijke maatregel in vergelijking met tuinen zonder deze maatregel.

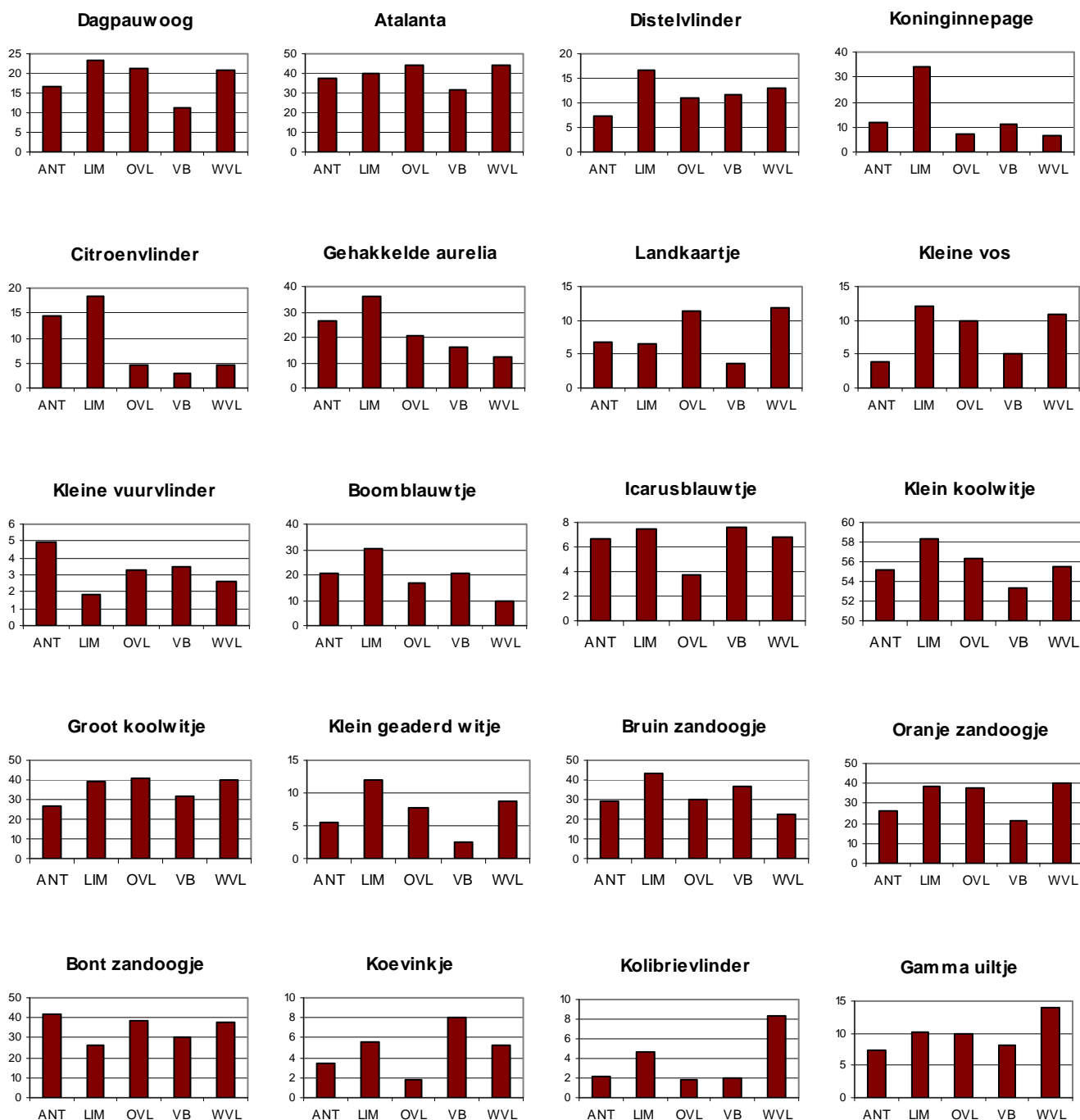

Figuur 11: Aandeel tuinen waarin elke maatregel werd gemeld (in %), vergeleken tussen beide telweekends.

Dat maatregelen wel degelijk effect hebben blijkt nog maar eens uit het feit dat in tuinen met enkel gazon en géén vlindervriendelijke maatregelen gemiddeld slechts 1,7 vlinders van 1,5 soorten gezien werden. In tuinen met ten minste één vlindervriendelijke maatregel liep het aantal vlinders al meteen op tot respectievelijk 7,2 exemplaren van 3,7 soorten!

Verschillen in soorten tussen de provincies

Om een zicht te krijgen op verschillen tussen de provincies, werd voor elke soort apart een grafiek gemaakt die het aandeel tuinen weergeeft waarin de soort werd waargenomen per provincie. Opvallend zijn de sterke verschillen tussen soorten. Sommige soorten zoals Koninginnenpage en Citroenvlinder komen vooral in het oosten van het land voor, andere zoals de Kolibrievlinder vooral in West-Vlaanderen.

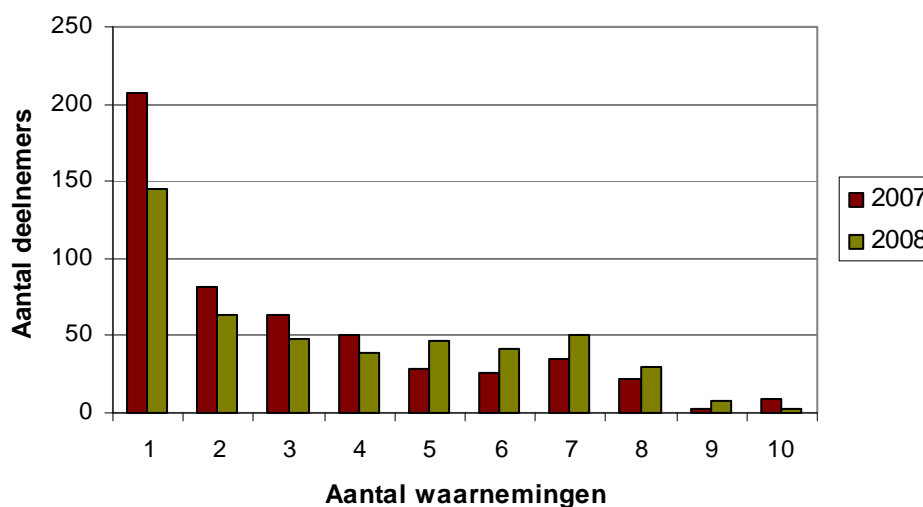
Figuur 12: Percentage van de tuinen waarin elke soort voorkomt, opgedeeld per provincie

Deel II : Maandelijks tellingen 2007-2008

Naast het telweekend is er binnen het project Vlinder mee! ook een maandelijks telling. De deelnemers hieraan noteren niet alleen in augustus maar ook in de andere maanden het grootste aantal dat ze van elke soort zagen. Dat zorgt voor interessante cijfers doorheen het hele jaar. Aangezien de tellers kunnen kiezen wanneer ze tellen, zijn deze tellingen veel minder weersafhankelijk dan die van het telweekend. Aangezien dit het tweede jaar is waarin de maandelijks tellingen plaatsvinden, kunnen we nu voor de eerste keer een vergelijking maken tussen 2007 en 2008.

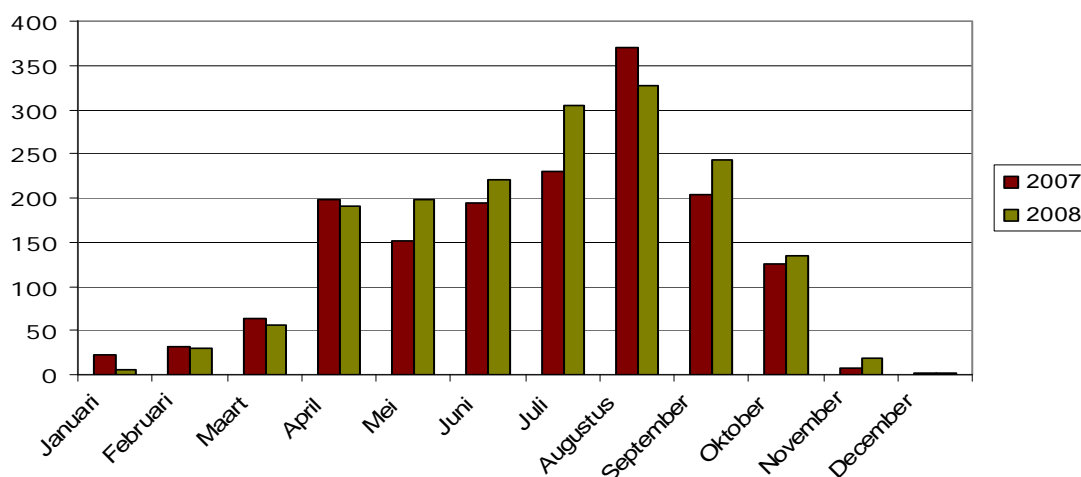
Aantal deelnemers

In 2007 gebeurden 1598 maand-tellingen door 526 deelnemers, een gemiddelde van ongeveer 3 getelde maanden per deelnemer. In 2008 waren dit 1732 tellingen ingediend door 469 deelnemers, gemiddeld 3,5 tellingen per deelnemer. De verdeling van het aantal deelnemers in functie van het aantal waarnemingen is weergegeven in Figuur 13. We zien dat heel wat tellers slechts 1 keer mee doen. Maar het aantal mensen dat meerdere maanden telt, is flink gestegen tov. het eerste jaar van het project, de tellers worden dus trouwer!

Figuur 13: Aantal getelde maanden per teller aan de maandelijks telling.

Wanneer we de verdeling van het aantal tellingen per maand bekijken (Figuur 14), zien we dat in de zomermaanden het meeste wordt geteld. Waarschijnlijk zowel door het mooiere weer en de hogere aantallen vlinders, als door de aandacht die het Vlinder mee - project krijgt door het telweekend. In 2007 was de aangroei aan nieuwe tellers in augustus groter dan in 2008. Maar in veel andere maanden werd er duidelijk meer geteld dan vorig jaar. Vanaf april tot in september waren er elke maand meer dan 200 deelnemers, en dat zorgt ervoor dat de verzamelde cijfers heel bruikbaar zijn!

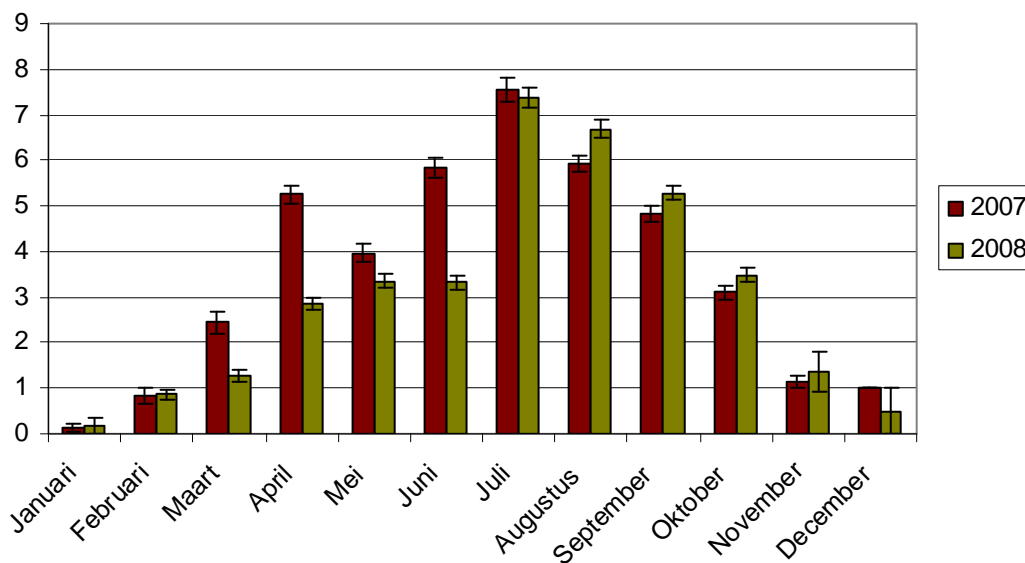

Figuur 14: Verdeling van het aantal deelnemers per maand aan de maandelijkse telling.

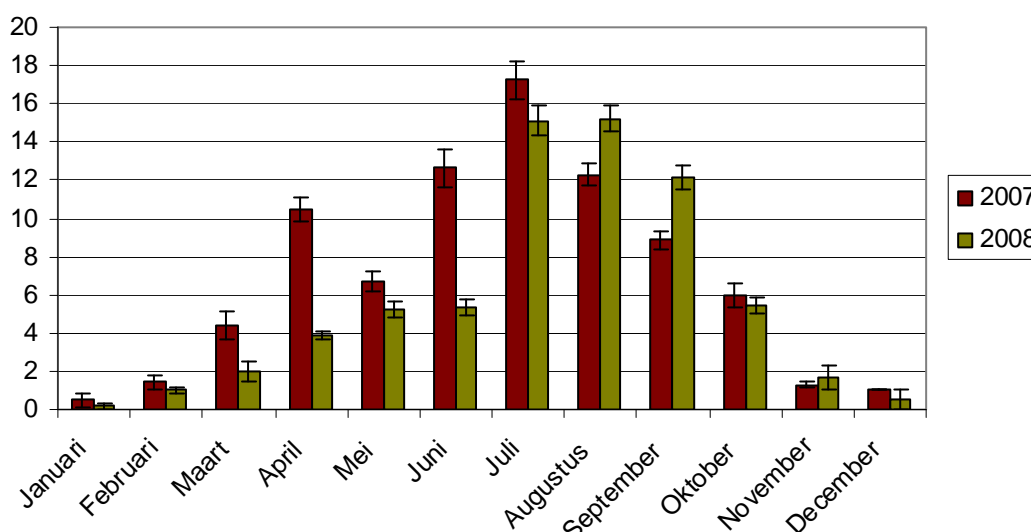
Ook het vaststellen van de afwezigheid van vlinders is belangrijk. Daarom is ook het melden van de afwezigheid van vlinders waardevol. In 2007 werden 66 formulieren ingevuld met een totaal van 0 vlinders. Deze waarnemingen waren afkomstig van 43 tuinen (d.i. 8,3 % van het totaal aantal tuinen in 2007). In 2008 waren er 65 formulieren met 0 vlinders. Deze waarnemingen waren afkomstig van 48 tuinen (d.i. 10,4% van het totaal aantal tuinen in 2008). We zien dus dat het percentage tuinen waarin 0 soorten werden geteld in 2008 iets hoger ligt dan in 2007. Hiermee moeten we onder andere rekening houden bij de analyse van aantal soorten en vlinders per tuin. Maar het is een goede trend dat méér mensen het belang inzien van het doorgeven van ‘nulwaarnemingen’.

Aantal vlinders en aantal soorten

De verdeling doorheen het jaar van het gemiddeld aantal soorten per tuin (Figuur 15) vertoont opvallende verschillen tussen 2007 en 2008. In het voorjaar van 2007 waren er duidelijk méér soorten vlinders dan in het voorjaar van 2008. Maar in het najaar lagen de aantallen waargenomen soorten systematisch hoger in 2008. Ook het gemiddeld aantal vlinders per tuin vertoont hetzelfde patroon (Figuur 16).

Figuur 15: Gemiddeld aantal gemelde soorten per tuin per maand, vergeleken tussen 2007 en 2008.

Figuur 16: Gemiddeld aantal vlinders per tuin per maand, vergeleken tussen 2007 en 2008.

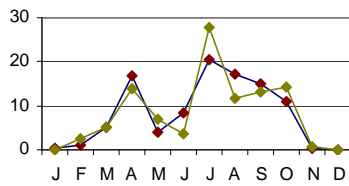
Zowel in 2007 en 2008 was de meest gemelde soort doorheen het hele jaar het Klein koolwitje, gevolgd door Atalanta. Dat is niet in elke maand zo. Wanneer we per maand de meest gemelde soort vergelijken, krijgen we volgend overzicht (Tabel 2). Wanneer de nummers 1 en 2 dicht bij elkaar liggen, worden de beide soorten vermeld.

Maand	Vaakst gemelde soort 2007	Vaakst gemelde soort 2008
Januari	Dagpauwoog	Dagpauwoog
Februari	Dagpauwoog	Dagpauwoog
Maart	Dagpauwoog	Dagpauwoog
April	Klein koolwitje	Klein koolwitje/Bont zandoogje
Mei	Klein koolwitje	Klein koolwitje
Juni	Klein koolwitje/Atalanta	Klein koolwitje
Juli	Atalanta/Klein koolwitje	Klein koolwitje
Augustus	Klein koolwitje	Klein koolwitje
September	Atalanta/Klein koolwitje	Klein koolwitje/Atalanta
Oktober	Dagpauwoog/Atalanta	Atalanta
November	Atalanta	Atalanta
December	Dagpauwoog	Dagpauwoog

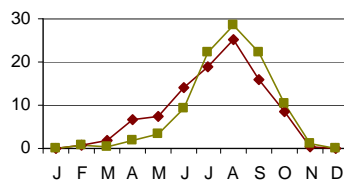
Tabel 2: Overzicht meest gemelde soort per maand.

De maandelijkse tellingen laten toe om een overzicht te maken van het voorkomen van elke soort doorheen het jaar. Daartoe wordt berekend hoeveel % van het totale aantal waarnemingen in elke maand vallen. In de volgende grafieken worden deze overzichten vergeleken tussen 2007 en 2008 (Figuur 17). Deze grafieken tonen voor sommige zomersoorten (bruin en oranje zandoogje) een zeer gelijkaardig patroon. De soorten die reeds vroeger in het voorjaar vliegen, vertonen bijna allemaal een vroeger activiteitspatroon in 2007 dan in 2008. Soorten zoals Gehakkelde aurelia en Kleine vuurvlinder hebben ook een duidelijk langere vliegperiode gekend in het najaar van 2008. Deze patronen worden waarschijnlijk voor een groot deel verklaard door de bijzonder warme voorjaarstemperaturen van 2007 en de late zomer van 2008. Het Koevinkje vertoont een wat afwijkend patroon, een duidelijke piek in 2008, tegenover een trage klim met maximum in augustus in 2007. Het is nog te vroeg om te voorspellen wat de effecten zijn van het veranderend klimaat. Onze soorten zijn wel wat wisselende weersomstandigheden gewoon, maar niet alle soorten zullen zich even goed kunnen aanpassen aan snelle veranderingen, grote verschillen tussen jaren en snel wisselende weersomstandigheden.

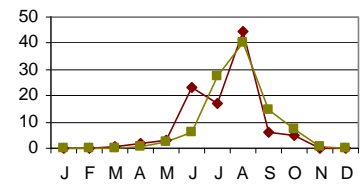
Dagpauwoog

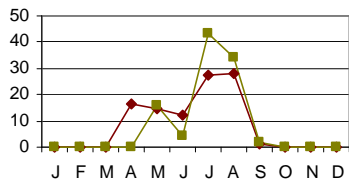
Atalanta

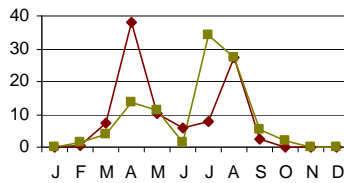
Distelvlinder

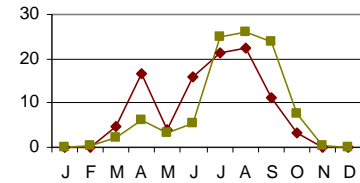
Koninginnepage

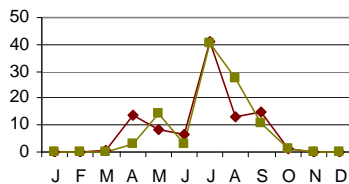
Citroenvlinder

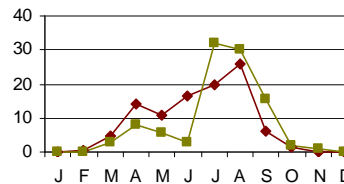
Gehakkelde aurelia

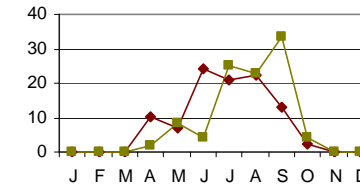
Landkaartje

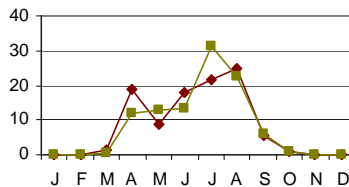
Kleine vos

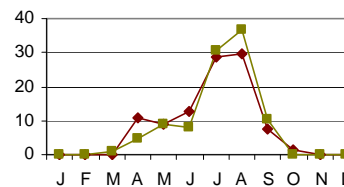
Kleine vuurvlinder

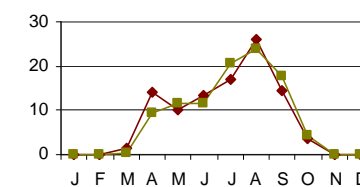
Boomblauwtje

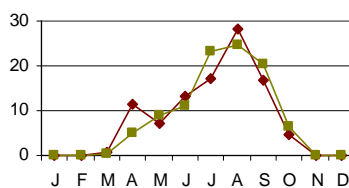
Icarusblauwtje

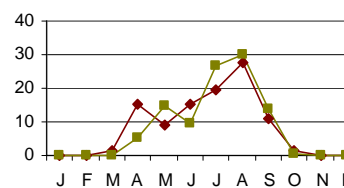
Klein koolwitje

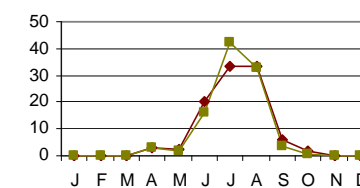
Groot koolwitje

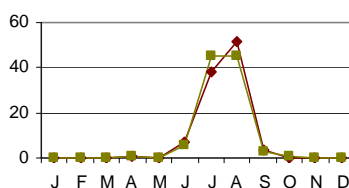
Klein geaderd witje

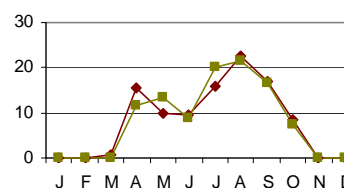
Bruin zandoogje

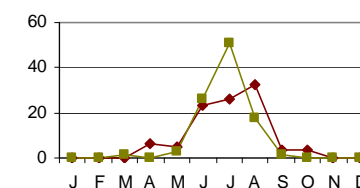
Oranje zandoogje

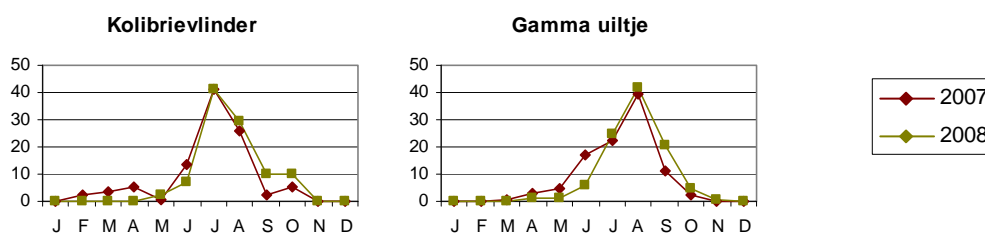

Bont zandoogje

Koelvinkje

Figuur 17. Aanwezigheid van de verschillende soorten doorheen het jaar. De cijfers vormen het procentueel aandeel per maand van het totale aantal waarnemingen.

Conclusies

Ondanks niet-ideale weersomstandigheden deden toch opnieuw heel wat tellers mee met het tweede nationale Tuinvlindertelweekend. Hierdoor konden interessante conclusies worden getrokken over onze 'tuinvlinders'. Nog steeds gaan heel wat soorten achteruit, waarbij de dramatische achteruitgang van de Dagpauwoog opvalt, en de bijna-afwezigheid van de Citroenvlinder in verschillende provincies. Ook de blauwtjes deden het niet goed in de Vlaamse tuinen.

Een aantal andere soorten deden het gelukkig wat beter. Gehakkelde aurelia en vooral Bruine zandoogjes werden meer waargenomen dan vorig jaar, en het Bont zandoogje blijft zijn stijgende trend volhouden.

Hoewel het aantal deelnemers aan het telweekend fors lager lag dan in 2007, bleef het aantal maandelijkse tellers stabiel, en deze telden gemiddeld meer maanden per jaar mee. Dat is natuurlijk goed nieuws, want deze herhaalde tellingen leveren extra bruikbare cijfers op.

Het slechte weer in 2008 heeft zeker het aantal tellers én vlinders negatief beïnvloed. We hopen tijdens het **telweekend van 1 en 2 augustus 2009** dan ook op beter weer, zodat alle kandidaat-tellers zich in leuke omstandigheden naar hun tuin kunnen begeven, én daar ook vlinders kunnen aantreffen! Je kan jouw telsucces ook verhogen door mee te doen aan de maandelijkse telling waarvoor je je kan registreren op www.vlindermee.be/doemee.aspx.

Ook kinderen kunnen uiteraard mee tellen. Want het is zo belangrijk dat kinderen bewust gemaakt worden van de schoonheid én kwetsbaarheid van de natuur. Vlinders vormen daarvoor een ideale kennismaking. Ouders en leerkrachten kunnen steeds terecht op www.vlindermee.be/scholen.aspx voor een heleboel gratis lespakketten rond vlinders.

Alle tellers van 2008 alvast zeer hartelijk bedankt voor hun deelname! De cijfers die hiermee verzameld worden, vormen een belangrijk signaal naar de overheid om harder te werken aan het behoud van de biodiversiteit. En tegelijk zijn ze een oproep aan iedereen die zelf een tuin of een stukje grond heeft, om daar zelf werk te maken van een meer natuur- en vlindervriendelijke inrichting. Want de resultaten tonen dat rekening houden met insecten ook effectief werkt! Tips en trucks voor een 'vlindervriendelijke tuininrichting' vind je op www.vlindermee.be/tuintips.aspx.

Wie zin heeft gekregen in nog meer natuurtelprojecten vindt steeds het meest recente overzicht op www.telme.be.

